

arto kuivanen

Hugon uusi elämä

romaani

HUGON UUSI ELÄMÄ

*Tämän kirjan kaikki tapahtumat, paikat ja henkilöt ovat
mielikuvituksen tuotetta. Kaikkia yhtäläisyyksiä todellisuuteen on
pidettävä sattumina.*

Arto Kuivanen

HUGON UUSI ELÄMÄ

Romaani

© 2012 Arto Kuivanen

Kansi: Risto Vainio/Grayling Designs

Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa

Kustantaja: Books on Demand GmbH, Helsinki, Suomi

ISBN 978-952-286-402-4

I

Syyskuu 1943.

Neuvostoliittolainen tiedustelukone Polikarpov R-5 eteni vaappuen Suomen ilmatilassa. Puuskittainen tuuli ja voimakkaat sadekuurot tekivät matkanteon epävakaaksi. Potkurit yrittivät voitavansa ja riuhtoivat ilmaa moottorin ärjyessä ylikierroksilla. Eversti Vasili Morozov puristi lentokoneen ohjaimia voimakkaasti. Hän tiesi vuosien kokemuksesta, ettei kone ollut riittävän nopea. Suomalaisten hävittäjät olivat vanhoja, mutta saisivat kaksitason helposti kiinni. Jopa hitaat Bristol Bulldogit olivat niitä aikoinaan pudottaneet.

Ilta oli hämärtyvässä ja kohta tulisi täysin pimeää. Se teki suunnistamisen vaikeaksi, mutta toisaalta pimeys antaisi myös suojaa paluumatkalle. Morozov ei pitänyt saamastaan tehtävästä. Koneessa oli neljänsadan kilon pommikuorma, mikä piti pudottaa varastoalueelle, jossa puna-armeija uskoi olevan suomalaisen salaisen asevaraston. Raskas lasti teki koneen tavallistakin hitaammaksi.

Morozov tähyili taivaanrantaan ja odotti suomalaisen hävittäjän ilmaantuvan näkyviin milloin tahansa. Yltyvä sade piiskasi miehen kasvoja hytittömässä koneessa. Vihollista ei näkynyt. Oli vain märkää ja hämää.

Sota oli kestänyt Morozovin mielestä liian kauan. Lyhyiltä lomilta takaisin rintamalle palaaminen oli muuttunut kerta kerralta vaikeammaksi. Päivällä ennen lähtöä hänen esimiehensä oli luvannut viikon loman tämän tehtävän jälkeen. Se auttoi Morozovia jaksamaan. Hän ei ollut nähnyt vaimoaan ja kolmea poikaansa kokonaiseen kuukauteen ja kuvitteli mielessään riemukasta jälleennäkemistä. Irina-vaimo kaappaisi hänet syleilyynsä. Kolmevuotiaat kaksoset Maksim ja Mihail tarraisivat kumpikin yhtä aikaa isänsä jalkoihin ja tekisivät pystyssä pysymisen melkein mahdottomaksi. Pavel olisi hillitympi ja kahdeksan vuotiaan esikoisen kärsivällisyydellä odottaisi omaa vuoroaan. Sen tullessa hän puristaisi isäänsä kaulasta niin, että hengittäminen tulisi vaikeaksi. Morozov hymyili ja hieraisi silmäkulmaansa.

–Vasili... Vasili! ääni kutsui rätisevissä korvakulloissa vaativana. Morozov heräsi haaveiluistaan.

–Niin?

–Milloin olemme perillä? koneen tähyistäjä Juri Volkov kysyi huolestuneena. Hän istui Morozovin takana ja piti osaltaan huolta, ettei vihollinen pääsisi yllättämään. Konekivääri oli Volkovin lujassa otteessa valmiina tulittamaan suomalaisten lentokoneita. Oli niin hämää, etteivät maaston yksityiskohdat enää kunnolla erottuneet. Vaikka Volkov ei sitä koskaan ollut tunnustanutkaan, hänen suunnistustaitonsa eivät olleet kehuttavat. Siksi hänen oli haettava vahvistusta Morozovilta, jolla oli pidempi kokemus näistä lennoista.

—Kymmenisen minuuttia, Morozov sanoi mietti-
en ensin hetken. —Lennetään tämän peltoaukean jäl-
keen tuon edessä näkyvän metsäkaistaleen yli, sen
jälkeen tulee pieni järvi, sen takana on peltoa ja laaja
metsäalue. Sitten olemme kohteessa.

—Niin minäkin sen laskeskelin, sanoi Volkov hil-
jaa. —Minä en pidä tästä. En ollenkaan. Minulla on
kummallinen tunne.

—Älähän nyt, rauhoitteli Morozov. —Hoidetaan
tehtävä ja palataan suorinta tietä kentälle. Pääset si-
näkin sitten viikoksi Olgan hoivattavaksi.

—Mm... Volkov ei sanonut enää mitään. Moro-
zov oli vetänyt oikeasta narusta. Hän arvasi koti-
ikävän painavan myös ystäväänsä.

Kone lensi peltoaukealta metsikön yläpuolelle.
Jokin kolahti hänen takanaan. Morozov ei heti tajun-
nut, mikä se oli. Alapuolella näkyi väläys ja koneessa
kolahti taas. Kiväärin suuliekit erottuivat selvästi pi-
meässä metsässä ja Morozov kirosi suomalaisia sisse-
jä. Hän kaarsi konetta jyrkästi oikealle päästäkseen
etäämmälle tulituksesta. Kiväärinluoteja kolahteli ko-
neen runkoon useita ennen kuin hän sai lennettyä
niin kauas, että osumat olisivat enää onnenkantamoi-
sia.

—Se oli lähellä, sanoi Morozov radiopuhelimeen.
Vastausta ei kuulunut. —Juri? Oletko kunnossa?

Volkov pysyi vaiti. Morozov kääntyi katsomaan
ja huomasi tähyistäjäänsä nojaavan eteenpäin liikku-
matta.

—Juri... Juri? Juri! Volkovin akan poika! Herää,
nyt ei nukuta! Morozov tajusi huutaessaan, että tämä
jäisi Juri Volkovin viimeiseksi tehtäväksi.

—финский ублюдок! Morozov kirosi huutaen ja
nieleskeli suuttumustaan heidät yllättäneille kivääri-
miehille.

Pistävä lentobensiinin haju tulvi Morozovin nenään. Sade vei siitä osan mukanaan, mutta hän tunsi sen selvästi. Siitä ei voinut erehtyä. Hän kurkotteli ohjaamosta ja katseli koneen kylkiä eteen, taakse ja alas. Polttoainetankin kohdalla oli luodin tekemä repeämä, josta pulppusi kultaakin kalliimpaa ainetta suomalaisen metsään. Reikä oli suuri ja sen kautta tankki tyhjenisi nopeasti. Morozovin oli keksittävä jotain. Reiän korjaaminen ei tullut kysymykseen. Paikka-aineksia ei ollut ja koneen ollessa ilmassa se olisi ollut muutenkin mahdotonta.

Morozov hengitti muutaman kerran syvään ja mietti kuumeisesti. Hän ei pääsisi tällä koneella takaisin Neuvostoliiton puolelle, vaikka kääntyisi heti. Olisi kunniakasta ohjata koko kone pommilasteineen kohteeseen. Hän ei ollut varma, riittäisikö polttoaine sinne asti, mutta sitä voisi yrittää. Kunniamerkki postuumisti odottaisi. Irina-vaimon kuva kolmen pojan kanssa nousi Morozovin silmien eteen. Näyssä he itkivät lohduttomasti hänen haudallaan ja katsoivat toisiaan niin, että Morozov ymmärsi heidän hätänsä. He eivät pärjäisi ilman häntä. Hänen olisi pelastauduttava keinolla millä hyvänsä.

Morozov huusi hätäkutsun radioon toivoen, että joku maanmies vastaisi olevansa lähistöllä ja tulevan sa auttamaan. Kuulokkeista ei kuulunut muuta kuin taustakohinaa. Lentäjä kohottautui ohjaamosta ja kääntyi Volkovin puoleen. Hän otti hansikkaan kädestään ja kokeili pulssia tähytäjän kaulalta. Sitä ei tuntunut. Hän korjasi otetta ja kokeili useasta eri kohdasta. Ei mitään. Morozov veti kätensä pois ja huomasi sormiensa tahriutuneen vereen. Volkov oli kuollut.

Lentokoneessa oli välttävä autopilotti, jonka Morozov kytki päälle. Hän asetti koneen pieneen nousu-

kulmaan ja suuntasi sen kohti suomalaisten asevarastoja. Hän vilkaisi polttoainemittaria, jonka viisari oli vajonnut selvästi lyhyen ajan sisällä. Kone ei pysyisi enää kauan ilmassa.

Morozov nousi ohjaamosta, istahti sen reunalle ja asetti jalat siivelle. Hän katsoi alas pimeyteen ja erotti vaivoin alla olevan järven muuttuvan peltoaukeaksi. Hän vilkaisi vielä kerran Volkovia ja hyvästeli hänet ääneen.

Morozov irrotti otteensa koneesta ja hyppäsi.

1.

Kesäkuu 1998.

Kiikarin ristikko osoitti naisen kasvoihin.

–Perkele, kun vapisee, tuhahti Hugo Vinni, joka tiirasi hyppelehtivää kuvaa linssin läpi. Hän tuki putken seinässä olevan aukon reunaan ja yritti uudelleen. Naisen kasvot näkyivät nyt selvemmin, mutta vanhuuden mukanaan tuoma käsien tärinä häytti edelleen. Hugo olisi voinut antaa kiikarin olla kiinni lintukiväärissään, mikä olisi tehnyt sillä katsomisen vaakaammaksi, mutta hän ei halunnut osoittaa aseella ihmistä. Siitä olisi noussut liikaa muistoja.

Hugo Vinni oli 75-vuotias sotaveteraani. Hänet kutsuttiin palvelukseen 18-vuotiaana sodan ollessa kiivaimmillaan. Hyvän onnensa ja ampumataitonsa turvin hän selviytyi reilun kolmen vuoden taisteluista lähes vahingoittumattomana. Yhden kerran luoti raapaisi miestä jättäen ikuisen arven vasemmalle kylkiluiden alapuolelle. Heti palvelusajan alkuaikoina hänen kykynsä aseenkäsittelijänä huomattiin. Hugo oli lapsesta asti käynyt isänsä mukana metsällä ja innos-

tunut siitä niin, että ampuminen oli sujunut kuin luonnostaan. Varsinkin kiväärin kanssa hän oli ollut erinomainen ja siksi hänet koulutusaikana valittiin tarkka-ampujaksi. Se oli kova paikka nuorukaiselle, mutta kuuliaisena isänmaalleen mies otti sen kunniasiana. Sodan jälkeen hän ei halunnut kokemuksistaan puhua. Se oli ollutta ja mennyttä. Syvällä sisimmässään hän halusi unohtaa esimiehiltään saamansa tehtävät ja sodassa koetut tiukat paikat etulinjassa.

Sodan jälkeisinä vuosina Hugo oli viettänyt yksinäistä elämää ja vältellyt ihmiskontakteja. Hän oli suorastaan erakoitunut, eikä ollut halunnut etsiä ikäistensä seuraan. Edes oman veljensä kanssa hänellä ei paljoa yhteistä tekemistä ollut. Naisia Hugo ei uskaltanut edes ajatella.

Hugo Vinni oli ollut koko elämänsä poikamies. Vasta aivan viime vuosina hän oli alkanut ajatella, miten mukavaa olisi, jos olisi joku, jonka kanssa viettää viimeiset päivänsä saman katon alla. Hän tiesi, ettei maallista vaellusta olisi enää kovin montaa vuotta jäljellä. Iltaisin hän usein kuvitteli, millaista olisi käperätyä naisen kainaloon nukkumaan ja tuntea toisen ihmisen kehon lämpö itseään vasten. Tai nuuhkia hiuksia ja vaikka mossauttaa märkä suukko poskelle. Mitään kiihkeätä romanssia hän ei kaivannut, vaan vain läheisyyttä ja ystävyyttä. Hänen erakkomainen ja hie-man ärhäkkäkin luonteensa oli alkanut pehmetä.

Nainen otti muutaman askeleen ja pysähtyi tutkimaan jotain maassa olevaa. Hän kyykistyi ja jähmettyi hetkeksi paikalleen. Hugo Vinni kohensi asentoaan ja tuki kiikarin niin hyvin käsiinsä ja seinässä olevan luukun reunoihin kuin mahdollista. Naisen kuva pürtyi nyt selvästi. Hän oli kolmissakymmenissä, ehkä nuorempikin. Ruskeat hiukset ulottuivat olkapäille. Hugo myhäili itsekseen huomattessaan, miten miellyt-

tävän näköinen nainen oli. Riehakkaat ajatukset tulvivat vanhan miehen mieleen, mutta antoivat pian tilaa terveelle epäluulolle. Nainen olisi kymmeniä vuosia liian nuori. Olisi suoranainen ihme, jos hän edes puhuisi Hugolle.

Nainen kiinnosti, sillä hän vietti aikaansa Hugon mailla. Jokamiehen oikeus oli Suomessa olemassa, mutta silti hän ei ymmärtänyt naisen toimia. Niin paljon asia ei kuitenkaan vaivannut, että hän olisi mennyt suoraan kysymään. Siihen Hugo oli liian ujo. Hän ei tiennyt, mitä naiselle voisi sanoa ilman, että tämä lähtisi heti pakoon. Änkyttävä partainen erakko säikäyttäisi nuorikon niin nopeasti, ettei hänelle jäisi mitään mahdollisuutta hieroa lähempää tuttavuutta.

Hugo huokaisi ja laski kükarin kädestään. Hän oli nähnyt tarpeeksi. Enemmästä katselemisesta tulisi vain paha mieli. Vanha mies konttasi pölyisellä vintillä kohti ovea, joka oli rinteeseen rakennetun navetan toisessa kerroksessa ja josta pääsi suoraan pihaan. Oven edessä Hugo nousi seisomaan ja astui ulos. Raikas kesäinen ilma teki hyvää keuhkoille. Astmakin teki tuloaan. Se oli vain Hugon omaa päättelyä, sillä lääkäriin ei moisen pikkuasian takia kannattanut lähteä. Hän yski muutaman kerran selvittääkseen kurkkuaan ja kakaisi tumman pölyisen ysköksen pihaan. Mies suoristi selkänsä, potki soraa tuotoksensa päälle ja siirtyi sisälle taloon.

Muutaman kilon liian lihava bernhardinkoira Julius makasi oven edessä, eikä liikahtanut Hugon astuessa sisään. Vanhuus painoi kymmenvuotiasta asuin-kumppania. Sen kuulo oli lähes olematon, näkökyky rajallinen ja Hugon mielestä Juliusen kuonokaan ei ollut enää terävimmillään. Sillä ei olisi enää paljoa aikaa jäljellä. Hugo siirsi jalallaan varovasti koiran häntää ja sai sen heräämään. Julius mulkaisi isäntäänsä

ilmeellä, joka kertoi kaiken. Se nousi teatraalisesti, siirtyi metrin verran eteenpäin ja rojahti takaisin lattialle. Silmät sulkeutuivat saman tien tehden selväksi, ettei lisähäiriötä sallittaisi. Hugo ohitti koiran varoen herättämästä sitä uudelleen.

Eteisessä oli peili. Hugo ei muistanut, miksi oli sellaisen hankkinut. Hän ei käyttänyt sitä usein. Ei ollut tarvetta. Yksineläjänä häntä ei ollut kukaan Juliuksen lisäksi katsomassa. Nyt vanha mies pysähtyi peilin eteen ja tutki kuvaansa. Hiukset olivat harmaantuneet, mutta ne olivat sentään pysyneet päässä. Harventunut tukka toki oli, mutta otsa ei ollut paennut aikojen saatossa pääläelle. Leuassa Hugolla oli viisisenttinen melkein valkoinen parta. Risuparraksi jotkut sitä sanoivat. Kerran naapurit olivat pyytäneet Hugoa joulupukiksi, mutta hän ei ollut innostunut asiasta. Oikeassa poskessa näkyi tummaa likaa. Hän hieraisi sitä hihallaan, mutta se ei lähtenyt ilman vettä. Hugo siirtyi keittiöön, kasteli nenäliinan kulman ja palasi peilin eteen. Hän hieroi poskensa puhtaaksi ja irvisti peilikuvalleen. Kellastuneet hampaat tulivat esiin.

Hugo Vinni ei halunnut katsella itseään enää hetkeäkään. Hän oli vanha ja näyttikin siltä. Hänellä ei olisi toivoakaan löytää kumppania rinnalleen. Hugon tarkkailema nainen oli vain kaukaista unelmaa. Ei mitään muuta. Hugo katsoi lattialla makaavaa Juliusta. He olivat niin samanlaisia.

2.

Metsässä käveli mustapaitainen mies. Ohimoilta kihoava hiki valui parin millin parransängin valtaamille poskille. Mies hieraisi silmiä kädellään, mutta suolainen neste sai ne kirvelemään entistä enemmän. Hän pysähtyi, otti olkapäällään roikottamansa maastopuvun takin ja kuivasi kasvonsa siihen.

Iltapäivän aurinko paahtoi kuumasti pilvettömältä taivaalta ja teki miehen olon tukalaksi. Metsä oli muuttunut hetki sitten tasaisesta kankaasta rehevämmäksi mustikkamaastoksi. Varpuisia mättäitä oli niin paljon, että eteneminen oli suorastaan vaivalloista. Mies oli valinnut liian lämpimät vaatteet, sillä hän oli kuvitellut, että aamuöinen ukkonen olisi viilentänyt ilmaa. Säätiedotuskin oli luvannut muutaman päivän jatkuneeseen helteeseen helpotusta.

Mies jatkoi matkaa ja saapui tuulen kaataman kuivuneen kuusen luo. Puun alle jääneet oksat eivät olleet katkenneet ja runko oli asettunut juuri sopivalle istumakorkeudelle. Mies heitti repun selästään ja kumarteli sieltä pienen retkikirveen. Muutamalla napakalla iskulla hän katkoi kuusesta sen verran oksia, että pystyi istumaan. Repussa olivat miehen aamulla pak-

kaamat eväät, jotka hän päätti tuhota juuri nyt. Nälkä oli kurninut mahassa jo jonkin aikaa, eikä ollut mitään syytä olla häätämättä sitä tiehensä.

Mies otti kirveen ja käveli lähistöllä olevan harmaan kannon luo. Hän hakkasi siitä säleitä ja kantoi ne kuusen rungon vieressä olevan laakean kiven päälle. Hän asetteli puut pienelle ristikolle ja veisti kirveellä isoimmasta kalikasta lastuja. Kanto oli tervainen ja tuoksui miehen mielestä hyvältä. Taskusta kaivetuilla tulitikuilla nuotio syttyi helposti ja tummat savukiehkurat nousivat kohti taivasta. Aamuöinen sade oli kastellut metsän, joten suurta vaaraa tulen karkaamisesta ei ollut, mutta mies oli silti erityisen varovainen sen kanssa. Hän ei halunnut jäädä kiinni sytyttämästään metsäpalosta.

Mies kaivoi reppunsa pohjalta oluttölkin, voileivän ja makkarapaketin. Hän katkaisi kaatuneesta kuusesta kuivuneen oksan ja teroitti pään kirveellä ohueksi. Mikään erinomainen makkaranpaistotikku se ei ollut, mutta sai näissä olosuhteissa välttää. Hän painoi kaksi makkaraa tikkuun ja vei ne iloisesti loimottavan tulen viereen paistumaan.

Hiki oli kastellut miehen paidan läpimäräksi. Hän otti sen yltään ja asetteli tulen viereen kuivumaan. Verenhimoiset itikat kävivät herkkupöytään saman tien. Kuuma ilma oli raskasta hengittää. Illalla tulisi ukkonen, se olisi varma. Se sopi miehen suunnitelmiin erinomaisesti.

Vähäisistä puista rakennettu nuotio paloi nopeasti loppuun ja hiipui hiillockseksi. Makkarat ehtivät kuitenkin lämmitä ja se oli pääasia. Mies mutusti eväitään ja tuijotti samalla viimeisiä punaisena hohtavia hiiliä. Hän tiesi, että tarvitsisi paljon onnea, mutta oli samalla myös vakuuttunut, että onnistuisi. Ilman sitä tunnetta hänen olisi turha jatkaa.

Hugon uusi elämä

Hugo Vinni joutui sotaan ollessaan 18-vuotias. Rankat kokemukset rintamalta saivat nuoren miehen vaikenemaan ja eristäytymään ikäistensä seurasta. Hän erakoitui omaan kotitaloonsa. Vuosien kuluessa miestä pidettiin ärhäkkäänä kummajaisena, joka jätettiin mielellään omaan yksinäisyyteensä. Mutta kaikella on rajansa. Ikääntyneen Hugon kaipuu elämänkumppanista virisi ja kasvoi lopulta niin suureksi, että hänen oli otettava päättäväisiä askeleita asian suhteen. Kohtalo heitti tarjolle tilaisuuden, johon 75-vuotias ikuinen poikamies epäröimättä tarttui. Alkoi Hugon uusi elämä. Mutta jatkuiko se suotuisten tähtien alla?

kanssi: risto vainio / grayling designs

ISBN 978-952-286-402-4

9 789522 864024